

Inserati se sprejemajo in velja trisopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,  
12 " " " " 2 "  
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno smanjša.

#### Rokopis

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravišstvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

# SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.  
za pol leta . . . 5 " — "  
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.  
za pol leta . . . 4 " 20 "  
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna šteč. 190.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

## Zmaga — čegava bo?

VII.

To so bili lepi in radostni dnevi, dnevi XXIV. občne katoliške skupščine, od 10. do 14. septembra t. l. v Monakovem, popisuje neki katoličan z Nemškega (Cf. Recht. V, 215), kateri je sam bil vpricho. Ko smo pred petmi leti bili skupaj v Mogunciji, bili smo vsi nekako otožni, plahi, nevedoči, kaka se godila bode cerkvi na Nemškem. „Kulturna borba“ od zgorej sicer ni bila še naukazana; toda prikazovali so se od daleč že sivi oblaki, in bilo nam je pri srcu, kakor je ljudem pred bližnjo, s strelo in s točo pretečo nevihto.

Sedaj pa je vse drugače! Nevihta se je znosila nad nami, pa nas ni potrla. Sapo, katero dišejo naše duše, je sčistila in lepo rast je vzbudila na cerkvenem polju katoliškem, dokler je po krajinah, kjer so nemarni zdéli se — varni, največkrat bila strela in vsipala se toča. — Slutje gotove zmage, naj že bode prej ali slej, navduševalo je vso skupščino.

Bilo nas je zbranih do 600 samo vnanjih, le moških, nekako 50 izmed najvišega katoliškega plemstva, iz prestarih slavni rodov, 25 zastopnikov iz osrednje konservativne stranke zborovne; mnogo mnogo duhovnih in svetovnih je bilo, kateri so več ali manj trpeli po preganjanju, in katerim so se veselja svetili obrazi v prepričanju, da so po onem trpljenju spopolnili sebe in k zmagi pripomogli sveti katoliški stvari. Vsi govori bili so kakor iz enega vira, in — to je posebno znamenje sedanjega časa, ne pogostni dobro- in slavoklici, kateri so tudi prej o enacij prilikah odmevali izvrstnim govornikom in njih prekrasnim besedam. Ni čudo,

da je sprelepo pisanje sv. očeta pričujoče navdušilo bilo tako, da so enega duhá in enega srca klicali, kakor nekaj križarji: „Bog če, Bog če!“

Pismo je bilo prebrano v prvem očitnem zboru 11. septembra; pisano do pripravljavnega odbora — govori o liberalcih, o zmernih ali mlačnih, državnih in tistih katolikih, katerim je čez vse po godu „modus vivendi“, ktere pa obsoja, da jih hujše nikdo ne more. V sebi ima resnice, važne sedanjim in prihodnjim rodovom. Glasi se tako-le:

„Spreljubi sinovje, pozdrav in apostolski blagoslov! Tolažba naša, ljubljani sinovje, je tista vera, ktera v preganjanju vidi zastavo učencev Kristusovih, katerim je on sam rekel: „Ako so preganjali mene, bodo preganjali tudi vas“. Napadanja in zasramovanja vas v brambi sv. vere še le utrjujejo, nikar da bi vas mogla omajati. Prav ta skupščina, za katero pripravljate, to spričuje. V noben drugi namen se ne zbirate, razun v ta, da se med seboj posvetvate, kako bi se dale cerkvi in vernikom prizadevane bridkosti zmanjševati in večje nesreče odvrčati, in sicer tako, da se ne žali postavam dolžna pokorščina. Blaga pogumnost, v kateri greste na to težavno delo, je prepričanje, da le po spravi se sedanjemu občinstvu dobiti more rešenje. Namen zadostovanja toraj naj jo vodi, pri vseh težavah, skrbéh, pri vsem trpljenju in žrtvovanju, kar ga zato prevzeti morate. Čestitamo vam res o izvrstni ljubezni, ktera navdihuje to vašo misel; kajti v potrebi se pokaže brat in ljubezen, ktera ne išče svojega, ampak vse prenese, vse upa, vse pretrpi, se žari tedaj najsvetlejšo, kedar sama sebe za druge daruje. Resnobiše res postajajo od dne

do dne časove razmere, stiske teže in množniše, v katerih je iskati treba svéta in pomoči.

Mnogo lože in izdatniše izvrševala bi se ta naloga, če bi vsi, kateri se ponašajo po imenu katoličani, v prepričanju in spoznanju vjemali se z nami, in z vami, kateri se goreče držite nauk in nazorov prestola sv. Petra. Toda mnogi iščejo zadovoljstva svojega v svojih časnih bogastvih; kaj zelo hrepenijo torej po prijaznosti mogotcev, se bojijo njihove jeze in nasprotnosti, pa kar ne pomislijo, da prijaznost s tem svetom je sovražnica z Bogom dotlej, da kdor koli z uno drži, Bogu zoper stoji. In — dasi vidijo s svojimi lastnimi očmi, kako se je med resnico in zmotnjavo, med pravico in oblastjo, med Bogom in satanom vžgala vojska celó na življenje in smrt: obračajo vendar vse svoje prizadevanje na to, da pobotata se taka nasprotnika, kakor da bi občestvo biti moglo med lučjo in med temó. Kedar koli te vrste ljudje pri cerkvenih sovražnikih, ktere dolgi in brezvspešni boj utrjuje, opazijo kakoršno si bodi znamenje, da želijo poravnave, kojse vzdignejo, od mesene modrosti spodbodeni, in popadejo katoliške borce, dolžijo njih prizadeve neprevidnosti ter jim ukazujejo molčati zato, da bi se lažnjivemu, toda njim všečnemu miru ne delale nikake opovire. In dasi bi po rečeh samih in iz dolge skušnje lahko se bili dali podučiti, vendar nočejo sprevideti, da govornice cerkvenih sovražnikov, če tudi na videz voljnije kot olje, so le puščice, in da s svojim vedenjem te podpirajo in prijaznost sklepajo s takimi, ki sovražijo Gospoda. Ne more se misliti kaj bolj nevarnega, kaj bolj pogubnega od one vrste ljudi, kateri pod vnanjo umetno krinko poštenosti in pobožnosti cerkvene

## Vzor pravega katolika in rodoljuba.

V našem vihnem času, kterege parola je: uničiti sv. katoliško cerkev, spominjajo se z veseljem udje te edino časno in večno osrečevalne družbe slavni velemož, ki so z besedo in dejanjem, ponoči in podnevi, v sreči in nesreči, pred mogočnejši in prostaki, pred sovražniki in prijatelji branili in zagovarjali svobodo sv. cerkve, s katero so voljno prenašali vse težave in nadloge, in ki so iskali a tudi našli lastno svobodo v svobodi sv. cerkve, nasproti pa tudi sužnost v njeni sužnosti, ki pa imale začasni obstanek. Taki izgledi nam vlivajo nekako nove krepilne moči v tesno osrčje ter nas navdušujejo k strpljivemu prenašanju slehernih nezd. Tak spodbudljiv vzor nam je Daniel O'Connell, rešitelj in osvoboditelj naroda irskega. Prav dandanes čita se z radostjo životopis moža, ki je vse svoje duševne in telesne moči posvetil ubogim, zaničevanim, sužnim Ircem, da jim pribori najsvetejše pravice — pravice sv. cerkve, ktere udje biti, se jim

je na stotine let v veliko pregreho šteló. Njegovo neumorno delovanje za prosep in blagor irskega otoka se opisuje v raznih jezikih in razširja med katoliško ljudstvo, naj bi se ravnalo kolikor mogoče po njegovih neprevarljivih nazorih. Dasi je „Slovenec“ že ob času stoletnice O'Connellovega rojstva opozoril svoje čitatelje na najveljavnejšega moža novejšega časa, hočemo vendar še nekoliko natančneje opisati njegovo življenje, ter ga vsem prav živo priporočiti v posnemo kot vzor pravega katolika in pravega rodoljuba.

I.

Daniel O'Connell se je rodil dne 6. avg. 1775. Njegova rodbina je imela precój bogata posestva v južno-zapadnem delu irske grofije Kerry. O'Connellov praded, umrši l. 1774, je zapustil večino svojega imetja najstarejšemu sinu Mavriciju, ki pa ni imel otrok. A mlajši sin Morgan je bil s šestimi hčera in štirimi sin obdarovan, izmed katerih se je zval najstarejši Daniel. Ker je bil stric Mavricij brez potomcev, posinovil je Daniela, kterege oče je

bil sam dovolj bogat, da je mogel svoje otroke odgojevati, kolikor se je v takratnem času storiti dalo. V mladem Danielu se je pokazala naglo bistra glava. A katoliški poduk je bil še v tem času na Irskem zločinstvo. Angleži so zabranjevali Ircem šole, da bi ti zmirom nevedni ostali, a potem jim to nevednost očitali kot nasledek malomarnosti. Že s Henrikom VIII. začela se je doba zatiranja vseh katoliških šol, višjih, nižjih, ljudskih in samostanskih. Njegovi nasledniki so delali v njegovem duhu. Da so bile šole zapuščene, osiročene, da v njih prostorih ni smel katoliški učitelj mladine za vsakdanje življenje izobraževati, nijeden duhovnik jih javno v sv. katoliški veri podučevati, to še ni bilo zadosti, da! prepovedalo se je vsako katoliško podučevanje. L. 1709 zaukazala je kraljica Ana: „Ako kateri privrženik papežev vere, bodi si kdor hoče, javno ali v privatni hiši mladino podučuje, mora se smatrati za papežev redovnika, in kot tak naj se kaznuje z onimi kaznimi, katerim zapade vsak dopričan redovnik po zakonih našega kraljestva“.

borce znotraj cepijo in kršijo, držnost sovražnikov zvikujejo ter jih dražijo nehoté k tim veči srditosti proti cerkve istinitim sinovom. Če kolikor si bodi do takih premorete, potrudite se vrlo, da jih naposled pripravite k spoznanju, koliko delajo cerkvi na kvar, koliko zadolženje si nakopujejo nasproti sv. veri, domovini, in gledé na lastno zveličanje, da spoznajo resnico in se vrnejo s svoje hude poti. Če v tem pretežavnem početju pridobite kolikor že vspeha, ta je pač večje važnosti nego vse, kar koli bi dosegli po svojih družih, še tako potrebnih in koristnih delih. Ker pa Bog edini, v katerih rokah so duhovi in srca človeška, temu tolikanj težkotnemu delu podeliti more dober izid, torej vas njemu priporočamo iz vsega srca, prosimo vam njegove luči in njegove vsegamogočne podpore, ter radi podelimo v zastavo teh nebeških darov in v dokaz našega posebnega očetovskega blagovoljstva, vsakteremu izmed vas, spreljubi sinovje, apostoljski blagoslov.“

Dano v Rimu pri sv. Petru, 14. avg. 1876. Našega papeštva v XXXI. letu.

(S. r.) Pij P. IX.

Kdor to pismo poglavarja katoliške cerkve z ozirom na sedanje prebridke okoliščine po svetu bere, mora pritrjevati temu, kar piše „Pilger“ (X. 20.), da je spomenica ta znamenita sedanjim in prihodnjim rodovom.

„Z zedinjenimi močmi!“ — To je slavna glasilka našega svetlega cesarja, živo potrebna vsem deželam in rodovom avstrijskim, posebno v sedanji dobi. K zedinjevanju nas kliče tudi čuvaj sijonski. Zedinjajo se nasprotniki naši in sovražniki sv. cerkve, nam v pogubo. Bilo jih je zidarjev ali framonov v začetku leta 1876, piše „Hlas“ (XXVIII, 82), v Ameriki 585, 269, v Angliji in njenih naselbinah 91,750, na Škotskem 21,000, na Irskem 18,400, na Nemškem 35,193, v Italiji 12,053, na Španjolskem 4,200, Portugalskem 2,800, v Franciji 10,800, v Belgiji 2,185, na Švicarskem 1,800, v Škandinaviji 10,800, drugod po Evropi 210,981, vseh skupaj 796,250. — Jezuitov bilo je v tej dobi v vseh delih sveta 9,260; pripada tedaj na enega jezuita 86 framonov, a — vendar imajo zidarji pred jezuiti toliki strah!!

Veliko, preveliko moč razodevajo prav zdaj prostomavtarji in v boju jugoslovanskem s Turčijo. V tem oziru je pomenljivo, kar je nedavno očitno govoril na Angleškem slavni kardinal Manning. V boju na jutru, je dejal kardinal,

delujejo tri moči, katerim se vsem trem nedolžna kri iz rok cedi. Prva je Rusija, koja ima pred seboj na tla poraženo Poljsko in za seboj Sibirijo; druga je Turčija, ktere nečistih rok se drži poklanih kristijanov kri; in tretja je Framasija (revolucija, puntarija), ktere vpliv je v sedanji borbi na jutru najsilnejši. Moči tajnih društev vladajo ondi. Gorje Evropi, ako nastane tam vesoljna vojska. Grozovitosti pariške srenje pritirati vtegne od vzhoda na zapad.

In čuvaj sijonski molči?! — Molči zdaj, svest si poslednje zmage, kajti dosti živo in dosti dolgo je pred tajnimi društvami zastoj svaril vlade in vladarje. „Erudimini, qui judicatis terram!“ (Ps. II. 10.)

### Pogublajo me prijatelji moji!

„Slovenec“ je v borbi svoji „za vero, dom in cesarja“ pridobil si lepo četo soborcev, prijateljev in podpornikov, kateri so pomagali mu v hudih časih, da ni poginil, in mu pomagajo še sedaj. Bog jim plati in ohrani jih še v prihodnje, dokler mu bode vojskovati se na polju časnikaškem! Vdeležujejo se vsi ti tudi njegovega zasluženja, ako ga sploh kaj ima, se ve. Vendar — kakor v navadnem življenji, so tudi v časnikaškem nekteri pravi prijatelji, nekteri pa nepravi.

Nekdaj so v cerkvenem občevanji razločevali očitne pokornike ali zlobovce v štiri rede. „Slovenec“ bodi brez zamere, ako tudi svoje dobrovce razredi tako.

V I. redu so plačujoči. Denár je svetá gospodár, „nervus rerum gerendarum“, in noben častnik, torej tudi „Slovenec“, ne bi mogel brez novcev, brez prijateljev plačujočih izhajati. Na prvem mestu so tedaj vsi oni domoljubi slovenski, kateri so pomogli v istini ali denarjih, da se je ustanovil, in kateri še zdaj zvesto pošiljajo mu naročnine, krme ali hrane, da more životariti. Da bi teh bilo le več!

V II. redu so pisajoči. Da se list more natiskovati po dvakrat ali trikrat na teden, treba je pisanja in mnogo spisovanja. Malokdo ve, koliko povžije v nekoliko večih obliki častnik. Posamni človek, še tako učen ali umeten, ne more vsemu kaj. Poleg tega je istina, da le razlika mika. V ta namen treba je različnih duhov in pisateljev, in tudi takih si je nekaj pridobil „Slovenec“, toda — premalo. Hvala dosedanjim marljivim dopisovalcem in

blaga stanovitnost, graja pa v nemarnim, prezmožnim pa prezložnim.

V III. redu so plakajoči. Da nobeno človeško delo ni popolno, to je jasno kot beli dan. Tako ima tudi „Slovenec“, mlad še in malo spreten, dokaj peg in pomanjkljivosti, ene v reči sami, ene v obliki. Pegi te in pomanjkljivosti so vidne in čutne, in dokaj je tudi „Slovenec“ prijatelj, gorečih prijateljev, kateri plakajo in vedno le plakajo o slabostih in napaknostih njegovih, pa nič ne storijo, da bi odpravile se te neugodnosti. Da bi se pač zmanjšali taki goreči prijatelji ter spremenili se ali v vrlo pisajoče ali v dobro plačujoče!

V IV. redu so pihajoči. Vsaka dobra reč ima na svetu, kateri v hudobiji tiči, svoje nasprotnike, in iz tiste cvetke, iz ktere bučelica srka med, si pajek nabira strupa. „Slovenec“ je hotel biti dobra cvetka na časniškem polji; pa — godi se mu, kakor cveticam. Tudi on ima poleg dobrih prijateljev take, kateri le strup srkajo iz njegovih listov in potem pikajo in — in pihajo, sopihajo in podpihujejo dobre ljudi zoper njega, in sami morebiti celó menijo, da služijo dobri stvari. Bog takim odpusti, in daj, da se prav podučeni pomaknejo vsaj med mило plakajoče, ako ne koj še više, da ne bode treba vzdihovati „Slovenec“:

Pogublajo me prijatelji moji  
Goreči, ne sovražniki črteči.

(Schiller — Cegnar.)

### Politični pregled.

V Ljubljani, 16. oktobra.

#### Avstrijske dežele.

**Ministri in zborniki** se pripravljajo na državni zbor, in posvetujejo s svojimi volilci posebej o poravnavi med Avstrijsko in Ogersko. Celo hudi liberalci se glasijo poglavitno zoper to, da se napravite dve banki, ali da se vnanji sodniki naj pokličejo pa razločijo, česar zastopniki obeh strani ne morejo, kakor nedavno D'Elvert, dr. Giskra v Brnu itd. Poslanci „naprednjaki“ hočejo koj v pričetku v državnem zboru pobarati ministerstvo o političnih zadevah na jutru.

**Za deželne zbore** v Galiciji na Goriškem, v Trstu, v Istri in Dalmaciji so razpisane nove volitve, ker je njih šestletna doba po vstavi meseca avgusta minula. Bili so vanje voljeni l. 1870, in za ministra Hohenwarta ne

Razvidi se iz tega, da so bili v boji zoper krščanske šole posebno redovniki proskribirani ali preklicani. V čem da so obstajale kazni, o katerih govori zaukaz, pové nam zgodovina; bile so: pregnanstvo, in ako se je predrznil pregnanec vrniti, smrt, posilno pograbljenje posestva. To je bilo postavno stanje irskih šol do l. 1782.

Res je, da je Irska vsled pomanjkanja šol strašno veliko trpela; res je, da je morala dolgo pogrešati zakladov omike, a ne po svoji krivdi, temuč onih, ki so jej hoteli le za plačilo izdajstva sv. katoliške vere odpreti prostore lastnih šol — a Irec se je rajše odpovedal slavi posvetne izomike, nego dobremu glasu, biti zvest otrok katoliške cerkve. Kar je nekdanj v prepiru o najsvetejšem zakramentu slovit angleški škof Lanfrank pisal: „Malo esse idiota catholicus, quam curialis haereticus“ (rajši katolik, če tudi nevednež, nego heretik, če tudi na dvoru), spolnovali so istinito Irci. S tim je žrtvovala Irska neizmerno veliko, in še dandanes čuti žalostne nasledke. A pokazala je orjaško srčnost, ki je največje slave vredna,

in bolje kakor vse drugo, ohranila je najdražji biser — svojo sv. vero. Priznavati se mora, da se ni nikoli nobeno ljudstvo vsakemu poskusu: vzeti mu vero, tako dolgo in krepko ustavljalo, nego irsko. Cvetee cerkve Azije in severne Afrike so zginatele kakor pometene od burje, Grecija in Rusija ste zabredli v razkolništvo, velik kos Nemčije, cela Anglija ste postali protestantovski, katoliška Francija bila je nekoliko časa nekatoliška; „otok svetnikov“, „ljudstvo mučnikov“ — Irska, je ostala zvesta svoji veri nasproti vsemu pritiskanju in preganjanju.

Nekega dne pride eden ubogih, preganjanih katoliških učiteljev v hišo O'Conellovega očeta. Mladi Daniel se mu koj prikupi s svojim ljubeznjivim vedenjem. Nauči ga še le 4 leta starega v 1½ uri celo abecedo. To je dovolj kazalo, kar se ima pričakovati od tega otroka. Ko so se prilično domači prav živahno razgovarjali o političnih razmerah, sedel je Daniel mirno in pazljivo na svojem mestu. Vprašan, kaj premišluje, odgovori resno: Na-

Med tem prišla so leta, v katerih je moral Daniel v više šole. Ker kot katolik ni imel prilike, izobraziti se v svojej domovini, pošlje ga stric Mavricij v Flandrijo, da vstopi v red jezuitov. A tu ni bil sprejet, ker je bil že prestar, nemreč že čez 16 let. Poda se torej k jezuitom v francosko mesto S. Omer. Tako je bil torej ta slavni mož v najimenitnejši dobi svoje mladosti prav za prav odgojenec toliko zaničevanih jezuitov. Da je Daniel vrlo napredoval, svedoči nam pismo, koje je predstojnik kolegija l. 1792 stricu Mavriciju o njem pisal:

„Kar se tiče Daniela, moram le to reči o njem, namreč da se nisem nikoli v svojem življenji tako motil, kakor bi se motil, ako ni on poklican, igrati jako važno nalogo v človeškej družbi.“

V tem času napovedovala se je že francoska prekucija. Pretila je mlademu Ircu velika nevarnost, ako ostane v Franciji. Povrne se torej l. 1793 v svojo domovino, in posveti svoje moči pravoslavni nauki v Londonu. Že l. 1797 poda se v Dublin, da prične tam

razpušteni. Drugi deželni zbori so imeli volitve l. 1871, torej ostanejo v poslu svojem še do jeseni prihodnjega leta.

Po vseh **ogerskih** železnicah preiskujejo častniki generalnega štaba od postaje do postaje bližnje pokrajine iz bojnega obzira, kakor poroča „P. N.“, vendar pristavlja, da je to že davnej bilo naukazano in da ni v zvezi s kako bližnjo vojsko.

V domorodnih krogih v **Pragi** je izprožila se misel, naj slovečemu voditelju srbske vojne generalu Černjajevu daruje se prekrasen meč v znak spoštovanja izmed naroda českega.

#### Vnanje države.

**Z bojiščča črnogorskega** se poroča, da je Derviš Paša umakniti se moral po dvednevni bitki na Visočico z veliko zgubo. Sicer pa se poroča za gotovo, da ni Črnagora ni Srbija ne sprejame ponujane šestmesečnega premirja. Černjajev je naravnost rekel, vojna hoče in bode vojskovala se pozimi. Tako hoče tudi gospodar črnogorski biti se do zadnjega. — Livadiji je bilo neki sklenjeno, da Rusija ides svojo vojsko nad Turka, in torej se ima pričeti rusko — ali slovansko-turška vojska. Carja je pregovoril, podpiran po vojnem popečitelju Miljutinu, carjevič sam, da se to stori ali z Avstrijo ali brez Avstrije. Kaj pa sedaj?

Telegrami iz Zadra poročajo, da ustajniška četa 6000 mož oblega in hudo stiska trdnjavo Bilek in da je iz Trebinja odšel močen oddelek posadki na pomoč. Govorica gre tudi, da so Črnogorci Derviš-pašo hudo natepli. V Carigradu je vse vznemirjeno, softe in ulemi hujskajo zoper ministra Midhat-pašo in že oznanjajo versko vojsko. Kristijani trepetajo.

**Na Pruskem** kaže se, da je nesebični knez Bismark tudi med ustanoviteli unkrat omenjene velike družbe, ki pride v razpravo. — Grof Arnim je zaradi deželne izdaje in razžaljenja nemškega cesarja in kneza Bismarka obsojen za pet let v kaznilnico (Zucht-haus). Biva pa sedaj Arnim v Švici, kjer je te dni v njegovo opravičenje izšel II. del knjižice „Pro Nihilo“, kateri ima še hujše obtožbe zoper Bismarka in njegove spletarije. — Kardinal Ledohovski je pisal iz Albane 23. sept. na prusko državno ministerstvo, da se strinja s pravno oporeko družih škofov zoper postavo, po kateri naj država nadzira cerkveno premoženje po katoliških škofijah. To je moja

svoje delovanje kot odvetnik. Takoj v prvej pravdi, v kateri je javno nastopil, pridobil si je veliko slavo. Zato so ga njegovi sorodniki, posebno stric Mavricij nagovarjali, naj se strogo drži svojega posla in naj se ne vrtika v politične zmešnjave. A O'Connell ni le hrepenel že sedaj po navadnej slavi, nego čutil je v sebi neko skrivno moč, ki ga je silila in priganjala, da osvobodi svojo ubogo, ljubljeno domovino. Prav o tem času nastale so obravnave ob uniji ali zvezi, in obča razburkanost in razdraženost o tem tako važnem dogodjaji ste potegnili tudi mladega odvetnika v svoj vrtinec.

Osemnajsto stoletje je minilo. Z nastopom novega pričela se je tudi za O'Connella nova doba. Odpovedal se je privatnemu življenju in posvetil očitnej borbi za ravnopravnost katolikov in za preklic unije. Prvi svoj cilj je dosegel popolnoma, zato ga imenuje hvaležno irsko ljudstvo svojega očeta in rešitelja. Druzega ni dosegel a nagladil je pot do konečne zmage.

(Dalje sledi.)

dolžnost, in ker vem, da je še viša oblast mimo človeške, ktera oporekam cerkvenim vselej podeljuje neko nepremagljivo moč, pravi konec svojega pisanja.

V **Bolonji** je katoliška skupščina, komaj zbrana, morala narazen. Liberaluhi so po cestah razgrajali, in da mine razsajanje, policija ni kaznovala teh, temuč je razpodila katoliški zbor. To je sicer lože, jeli pa tudi prav?

#### Izvirni dopisi.

**Z Vrhniko**, 12. oktobra. Srcu, koje ima količkaj občutka in poštenosti, gnjusiti se mora krutost Turkova. Koliko nedolžne krvi se je že prelilo! In vendar si upajo naši nasprotniki oponašati Slovanom sebičnost! Spominjamo se, kako je v začetku vstanka „dunajska Turkinja“ t. j. „N. fr. Presse“ jela napadati vstaše, Srbe in Črnogorce, ko so šli za svoje brate kri prelivati. Sedaj pa, žalibože, si ne more več pomagati, kajti izgubila je ta sirota pri vsih izobraženih narodih. Kako je jela sedaj milo tožiti, ko vidi, da tudi Murad nima cvenka. Morebiti že želi, da bi ga „samomorili“. No, hvala Bogu, tudi naša Vrhnika je iztrebila ta mrčes. Kdo vendar more s tem krutim Turkom simpatizirati! Slednje dni je bil tu pri nas en Bošnjak, to si lahko mislimo, da jako slabo oblečen. Ko ga naš „Mukhtar paša II.“ ugleda, se hitro oglasi ter dé: no, glejte, prekleti Slobenci, kakšni so vaši bratje! Gospod, hvala Vam za sebi skazano čast, le tako naprej, morebiti turški „lozi“ še v kredit pridejo!

Ko po družih krajih društva umirajo, osnovala se je pri nas še le sedaj čitalnica. Če prav pozno, vendar smo hvaležni njemu, ki je izbudil to idejo. Bog jej daj srečo; želimo, da bi kaj pripomogla k duševnemu življenju. Podpirajmo jo vsaki po svoji moči in ne vdajmo se. Slovenci, pokažimo, da nas je rodila majka Slava!

**Iz D. M. Polja**, 15. okt. (O „Slovenec“ samem.) — Težko te pričakujem, dragi „Slovenec“! vselej, kajti na deželi čutimo potrebo dobrega katoliškega političnega lista veliko bolj kot v mestu, kjer so vam časniki v raznih jezikih na izbiro. Vselej sem nejevoljen, po vseh ustih ti povem, kadar čujem, da so te zasegli ali uhvatili. Kaj pa je spet učinil, zoper kateri §. se pregrešil? — si mislim. Kako vendar temu priti v okom? — Morebiti najprej, da pustiš policijo in državno pravdnštvo enkrat za vselej pri miru, in morebiti te tudi ono pusti zmirom. Potem bi mislil jaz, da ni treba tolikanj velikega politikovanja, ugibovanja, zasledovanja, kajti marsikaj se je zgodilo naposled ravno narobe, kot so nam opisovali prej časniki. Tudi nam ni treba pripovedovati tolikanj iz ptujine; več pa naj se sporoča nam iz lastne očine ali domovine. Marljivo naj se ozira „Slovenec“ na bližnje in daljne rodove slovanske. Osčb nam hvalisati ali grajati ni treba; kažejo naj se nam le njihova načela. Prepričati se posebej z domačimi listi slovanskimi morebiti ne bo več prilike; kedar pa „Turški list“ kako napačno raztrese, ga vselej krcni, in celó do živega. V politiki sploh nam prinašaj le bolj dovršene dogodke, potrjene izsledke in izdatke. V podlistku si nam prinesel doslej mnogo lepega in koristnega; tako donašaj nam tudi v prihodnje le poštene stanovitne tvarine. Kake prazne čenče ali pogrežani ričet pusti zmirom. Dvigni se nekoliko više. V ta namen pomakni se nekoliko bolj na duhovsko polje. Zdi se mi, ne vém prav, da so ti med naroč-

niki največ duhovniki. Ako so kateri neduhovniki, gotovo so taki, katerim razprave o politiki, o državi in cerkvi, o šoli in družini itd. z verskega, posebej s krščansko-katoliškega stališča ne smrdijo. Vrh tega ti je znano, da imamo obdelovati duhovniki škofijske naloge, pripravljati se za dekanijske sovete ali konferencije. Velikrat bi človek potreboval kacega pojasnjenja. Na deželi nimamo povsod potrebnih pomočkov. Več oči več vidi. Tedaj bodi mi brez zamere, da si predrznem ti nasvetovati nekatere premembe. Kedar učitelj postavljen vrlo dosluži tri leta na poskušnji, ga potem potrdijo stanovitno; tako si tudi ti doslužil dokaj bridko triletno poskušnjo slavno, in doba je, da te v ta namen potrdimo! \*).

#### Domače novice.

V Ljubljani, 17. oktobra.

(Fml. pl. Pürcker) je v soboto zapustil Ljubljano in podal se v Zagreb. — Državni viši pravdnik dr. Schmeidl preiskuje kaznilnice po Kranjskem.

(Knezoškof dr. Zverger) je bival uni teden v Planini, kjer je poročal par iz plemenite in pobožne kneževske rodovine Windischgrätz-ove v njihovem gradu (Haasberg).

(Bilježnik) ali c. kr. notar v Kostanjevici je postal dr. J. vitez Gspan.

(Grošarjev), ali kakor sedaj pravijo, grošeljnov, bilo je neki v Kranjski šest in šestdeset.

(Ogenj) v Kozarjih nad Vičem se je nanzanjal včera po mestu. Pogorela je pa neki le ena šupa.

(Slovensko gledališče) se je imelo pričeti preteklo nedeljo 15. t. m., pa se ni; zakaj, nam ni znano. Kegljanje, ki ga je neki „odbor“ na korist „dramatičnega društva“ napravil v gostilnici „pri kroni“, je pač nekaj čistega dohodka prineslo, ali kam je ta denar prišel, se ne vé; gotovo je le to, da blagajnik omenjenega društva ni dobil od odbora vinarja — vsaj do zdaj še ne. Kako je to?

(Znamenito.) Dne 13. in 14. t. m. ni v Ljubljani bilo nobenega mrliča. Kaj tacega že davno nihče ne pomni. Morda je vzrok temu nenavadno lepo jesensko vreme.

(Pretepi.) Pripoveduje se nam, da je bila noč pretekle nedelje zelo nemirna in več pretepov po Ljubljani, posebno pa po okolici. V današnjem času bi človek mislil, da si omika, s katero se tako bahajo, posebno okrog mest dela pas, pa je ravno narobe, ker so okolice mestne najbolj nemirne.

(„Učit. Tovariš“ piše): C. k. mož. učiteljske ima letos v I. tečaju 37, v II. 25, v III. 18, skupaj tedaj 80 gojencev, v pripravnici (Vorbereitungsklasse) jih je 41, skupaj tedaj 121; na m. vadnici jih je v I. razredu 42, v II. in III. po 41, v IV. 39, skupaj tedaj 163. — Učitelji na vadnici se lahko v pest smejaajo. — Na I. mestni šoli jih je v 2., 3. in 4. razredu blizu po 100, in kdor se na vadnici lepo ne obnaša, nočejo ga, idi, kamor ti je drago, namreč v mestno šolo. — Na c. kr. žensk. učiteljsku jih je v I. tečaju 46, v II. 36, v III. 25, v IV. 31, skupaj tedaj 138, na ž. vadnici jih je I. razredu 24, v II. 25, v III. 26, v IV. 33, skupaj tedaj 108 učenk. — Na vadnicah imajo učitelji in učiteljice po 1000 gl. plače, a na mestnih šolah po 700 gl., dela

\*) „Slovenec“ je vsak dober svet rad sprejel in sprejme tudi tega, če ga potrdijo čitatelji. Prav ljubo mu bode ališati od več strani, kako naj se prestroji in preolika v prihodnjem letu. Omenjeni nasvet naj se dene torej na dnevni red, in prijatelji — pisatelji imate — besedo. Vredn.

in truda je pa po mestnih šolah gotovo polovico več. — A tega ne povemo zato, kakor da bi komu boljše osodo zavidali, samo konstatujemo to, kar je — resnične razmere. —

(Telegram „Slovenca“): V Gorici 16. okt. „V občnem zboru „Soče“ postavljeni so enoglasno za kandidate v dež. zbor: Dr. Josip Tonkli in prof. Povše za goriško okolico; Gorjup in Pagliaruzzi za tominski okraj; Viktor Dolénec in Mahorčič za kraške občine; dr. Jakopič za trge; dr. Rojic za veliko posestvo. Dva druga se naznanita pozneje.

### Razne reči.

— Premembe pri učiteljstvu. G. Janez Uršič, poprej v Zgornjem Tuhinu, pride začasno v Tunjice pri Kamniku; g. France Klinar iz Jesenic k sv. Vidu pri Cirknici, g. Florijan Rozman iz Postojne v Senožeče, a g. Andri Lah iz Ribnice v Postojno (zač.), g. Janez Furlani, podučitelj v Mariboru, za podučitelja in g. Štefan Čampa iz Vipave za pomočnega učitelja na c. kr. deško-meščansko šolo v Trstu. Spraš. učit. kand. g. g.: Jernej Ravnikar za II. učit. v Komendo pri Kamniku; Konrad Mally v Šent-Kocijan pri Turjaku, Martin Lorgar v Kopanji, Jože Topolovšek v Zagorje, gna. Marija Štuhly v Ribnico. V Črnuče, a ne na Dobrovo, pride g. Rihteršič iz Kopanji (zač.). Stalno se vmestujeta: g. France Papa, nadučitelj, in g. Janez Dovar, 2. učitelj na 4razredni lj. šoli v Kočevju. G. g. Jožef Kern in Andri Kremžar, spraš. učit. kand., odločena za Vrabče in Šentkocijan, sta oblekla vojaško suknjo. — Gna. Ana Bold, poprej pomočna učiteljica za francoski jezik na žen. učiteljsku, napravlja v Kranji zasebno dekliško izrejalšče, in gspa. Marija Antosi je pomočna učiteljica za francoski jezik.

— Razpisi učiteljskih služeb. Na Štajarskem. Na 2razredni šoli v Vidmu, IV. plač. raz., se stalno, ali tudi začasno, oddaja služba podučitelju ali podučiteljici s sistemovano plačo ali remuneracijo in s prostim stanovanjem. Prošnje do 18. oktobra kraj. šolskemu svetu v Vidmu.

— Slovensko slovstvo. „Navod k prvi in drugi računi za slovenske ljudske šole. Spisal dr. vitez Franjo Močnik, poslov. Ivan Tomšič. Drugi, po novih učnih črtežih predelani natis. Stoji mehko vezan 35 kr. Na Dunaji. V c. k. zalogi šolskih bukev.

— Fizika in kemija, v nemškem jeziku spisal Decker a na slovensko preložil J. Lapanje, nadučitelj v Mariboru. — Dobiva se pri Karol Gerold-ovem sinu na Dunaji (Barbagasse št. 2.) in pri vseh bukvarjih po 70 kr.

— Svatopluk. Volilcem deželnih poslancev v prevdarek. (J. Trnogorski):

Kralj Svatopluk, ko dan se mu omrači  
Za blagor hišni vnet, na naslonjači  
Ogovori tri mlade svoje sine,  
Podednike moravske domovine:

„Varujte spora se! nesloga tlači,  
A sloga bratov še šibkost ojači:  
Le glejte, kak se strejo pojedine,  
Tak ne, če šibe v zvezi so skupine.“

Prenaglo so zamrli sinom včini  
Poduka tega, toraj zmaj v vrleti  
Kraljestvo velko jim izda pogini.

Vsak narod sploh sam sebi dom si ruši,  
Ki spor na lastnem si ognjišču neti,  
Duh Svatopluka brate vse navduši!

(„Soča“ VI, 41.)

— Matil mati! kje ste vi? Bilo je blizu polnoči, kar pri cerkvi v nekem mestu nekdo pozvoni. Zunaj stoji gspa in poprosi,

naj pridejo s sv. popotnico naglo k bolniku. Natanko pové ulico in hišo; mašnik pride in gospa gre pred njim, da mu pot kaže. Duhoven stopa za njo; ko bi trenil, pa mu izgine spred oči. Kar spozna duhoven, da je že pred zaznamovano hišo. Pozvoni, toda nihče ne odpre. Pozvoni spet, čaka in čaka, kar pogleda z nekega gornjega nadstropja postaren gospod pri oknu. Kdo hoče tako pozno še v hišo? — zakliče. Mašnik odgovori, da je prišel hudo bolnemu podati sv. popotnico. V tej hiši pač nobeden ni bolan, méni stari gospod. Toda dež kar lije; če hočete priti k meni in počakati, da se zvedri, mi bode prav ljubo, saj tako spati ne morem.

Duhoven, ki je bil po hudem dežji že skoraj premočen, je bil vesel, da more nekoliko pod streho.

Vstopivši v prvo sobo ugleda koj veliko Marijino podobo, pred katero je gorela lučica v mali svetilnici. Prišel sem vendar v pobožno hišo, pravi duhoven vesel. Jaz sem protestant, reče gospod mrzlo, in ne maram nič za slike in podobe; toda — iz ljubezni do svoje ranjce matere, ki je tole Marijino podobo jako čislala, bila je namreč katoličanka, sem jo obdržal — in glejte, obranil sem celó navado, da vsako soboto prižgem lučico jaz, kakor je prej prižigovala jo ona sama.

Med tem sta vstopila v drugo sobo. Nad mizo visi slika gospé v opravi iz stare, davno minule dobe. Ko gospodar opazi, da duhoven podobe ogleduje, reče ginjen — nanjo kazaje: To je bila moja nepozabljiva mati. O kako je bila pobožna! Kako pristrčno je molila velikrat pred tole Marijo! Za-te sem molila, mi je večkrat dejala. — Oh kaj rada bi me bila pripravila v vašo cerkev; toda, reče smejaše, spoved — ta meni ni dišala. Med tem jame pripovedovati sam od sebe, kaj je doživel. Naravnost je pripovedoval, kako se mu je godilo še mlademu, kako je napredoval, kaj je skusil pozneje; napák svojih kar nič ni prikrival ali izgovarjal. Vi ste preveč zoper spoved, spregovori na to duhoven. Sedaj ste tako očitno spoznali mi svoje grehe in tako razodeli mi svoje srce, da se mi vaša duša vsa razkrita kaže pred mojimi duhovnimi očmi, da bi vam rad koj podelil sv. odvezo. O če to morete, vzklikne stari gospod presunjen. Dvajset let že nisem bil pri sv. obhajilu, pravi zmajevaje z glavo in s povzdignjenim glasom, ter žalosten pogleda navkviško k podobi, kakor bi hotel sam sebe zatožiti. Naglo pa, kakor od zgorej navdihnjen, prime mašnika za obé roké in reče: Pri spominu na mojo pobožno, nepozabljivo mater — pomnite, kaj ste rekli, častitljivi gospod! — Sedaj bi bil jaz pripravljen. Če mi vi morete dati sv. odvezo, oh dajte mi, dajte koj zdaj tudi sv. obhajilo!

In ves ginjen starček poklekne, moli z mašnikom katoliško sv. vero, dopolni skesan spoved, in prejme prav pobožno presv. Rešnje Telo. — Neznansko lahko mu je bilo pri srcu, kedar se je duhoven naposled poslovil bil od njega po nekterih ljubih opominih. — Zdelo se mu je, da podoba vsa vesela gleda nanj, in videla se mu je prav znana. Na potu proti dómu premišljuje mašnik vse to. Koraka po ravno tistih ulicah nazaj; stara gspá, ki ga je prej spremljevala, pride mu živo v spomin. Kdo je bila, zakaj je hipoma izginila, to mu hodi po mislih; pa čim bolj je premišljal to reč, tim bolj se mu je motala v glavi.

Stari gospod, slika — čedalje bolj znana se mu zazdeva, in na zadnje vidi v duhu pred seboj prav živo spet ono staro gspó, in njen obraz — s sveto grozo se mu vedno bolj raz-

odeva, tako žalostno je vstopivšega v sobo pogledovala. Nemirno je bilo njegovo spanje. Še v sanjah vidi svojega sivolasega spreobr-njenca; zdi se mu v spanji in v sanjah, da umirajočemu zvoní, in napol dremaje pomóli za neznanega umrlega.

Drugo jutro popraša duhoven, ali se je po noči zgodilo kaj posebnega; kar izvé, da je res mrliču zvonilo, ker je tisti stari gospod, pri katerem je on to noč bil, nagloma za mrtudom umrl.

Čudo, prečudo, koliko premore pobožna mati do svojih otrok, koliko izda stanovitna molitev materna! O da bi pač vse matere to moč prav čutile in svoje otroke, male in velike, mlade in stare — neprenehoma priporočevale materi Božji! (Vid. Pilger X, 20.)

Telegrafične denarne cene 16. oktobra.

Papirna renta 64.30 — Srebrna renta 67.05 — 1860letno državno posojilo 109.75 — Bankine akcije 838 — Kreditne akcije 150.10 — London 124.10 — Srebro 103.75 — Ces. kr. cekini 5.94 20frankov 9.94.

### Zobni zdravnik dr. Tanzer, iz Gradača

zdravi vsak dan od osmih zjutraj do petih zvečer v Ljubljani „pri Slonu“, sobna št. 35 in 36, II. nadstropje, nad velikimi vratmi. (62—1)

Vsim gosp. trgovcem priporočam svojo zalogo

### železnih domačih izdelkov,

v kateri imam zmiraj založene:

Želblje za čevlje vsake velikosti iz najboljšega železa.

Želblje za vole in konje kovati iz mehkega železa.

Podkovice za čevlje.

Nožičke (imenovane tominske britve) vsake velikosti.

Nože in fovee kakor tudi druge enake izdelke.

Cene so kolikor mogoče nizke. Na solidno izpeljavo naročil se zamorejo g. kupci zanesti.

Spoštovanjem

(59—3)

Martin Šuligoj,  
v Čepovanu na Goriškem.

### Prečastiti duhovščini in vsim cerkvenim predstojnikom

priporočam podpisana svojo bogato zalogo mnogovrstnega blaga za vsakršno cerkveno obleko, ter tudi izdelane mašne plašče, pluvijale in dalmatike; bandera, baldahine in banderčeka pred sv. Rešnjim Telesom. Dalje imam v zalogi blago in izdelano cerkveno perilo, kakor albe, koretije, korporale in raznovrstne rutice. Staro cerkveno robo jemljem tudi v zameno ali v popravo in predelovanje, kakor kdo želi; sprejemljam ravno tako vsa dotična vezanja.

Imam tudi v zalogi pozlačene oltarne šopke, svetilnice, križe, svečnike itd.

Z besedo: sprejemljam ter vestno izvršujem vsako dotično naročilo in sicer ročno in pošteno, kolikor mogoče po najnižji ceni.

Ana Hofbauer,  
pred mostom.

(57—3)